

УДК: 314.8

**ДЕМОГРАФІЧНИЙ ПРОГНОЗ ОЧІКУВАНОЇ ТРИВАЛОСТІ ЖИТТЯ,
ЧОЛОВІКІВ ТА ЖІНОК, ПРИ НАРОДЖЕННІ В УКРАЇНІ ДО 2060 РОКУ**В. Карасенко¹

Сучасне XXI ст. ставить нові виклики розвитку демографічної наукової думки. Адже потужним чинником детермінації демографічних змін є глобалізація суспільного життя. Також й актуалізуються дослідження прогнозування демографічних явищ та процесів. Дані про перспективну кількість і статеві-віковий склад мешканців тієї чи іншої території лежать в основі включення потреб людини в моделі державного управління. Вони є фундаментом визначення перспективних доходів і видатків державного бюджету. Адже без глибоких демографічних обґрунтувань неможливо визначити розмір його доходної частини, яка залежить від кількості робочої сили, рівня її економічної активності, освіти і кваліфікації.

Особливо важливим є прогнозування очікуваної тривалості життя при народженні, особливо в Україні, адже показник очікуваної тривалості життя – дуже корисний показник, який одним числом передає багато інформації. По суті, він показує, скільки років ймовірно проживе громадянин певної країни. Проте цей показник втілює значно більше. В порівняльних дослідженнях очікувана тривалість життя часто використовується як міра якості життя, розвитку і технічного процесу, оскільки прожити довге і здорове життя є важливою метою людей.

На даному етапі даній проблема є досить актуальною в Україні, особливо в період соціально-економічної, політичної нестабільності в нашій державі. Даному питанню присвячено багато досліджень, зокрема в Інституті демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України, його вивчали такі українські демографи як Е.М. Лібанова, Позняк О. В., Шевчук П. Є., Шишкін В.С., Старостенко Г. Г та інші.

За тривалістю життя Україна нині займає передостаннє місце серед країн Європи, випереджаючи лише Росію. За інформацією газети “Україна молода”, в Україні нетипова структура смертності - третину від померлих становлять люди допенсійного віку. В нашій країні більш як 40 відсотків юнаків 16-18-річного віку не мають шансів дожити до 60-річного віку. Непокоїть і той факт, що за останні 15 років населення України скоротилося більш як на 7 мільйонів. За цей час народжуваність зменшилася на 40 відсотків, а смертність збільшилася на 30 відсотків. Невпинно зростає смертність серед населення працездатного віку - протягом 2011-2015 років смертність чоловіків у працездатному віці виросла на 12,2 відсотка, серед жінок - на 9 відсотків.

Загалом, на тривалість життя впливає багато чинників, основні з яких ілюструє рис. 1.

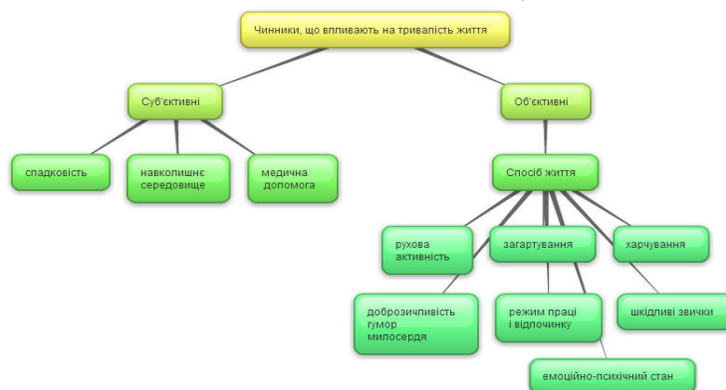

Рис. 1. Чинники, що впливають на тривалість життя

¹ студ. Кіровоградський національний технічний університет

Науковий керівник: Рябоволик Т.Ф., канд. екон. наук, доц. Кіровоградський національний технічний університет

На даний момент середня тривалість життя становить для чоловіків – 66,9, а для жінок – 76,2 років, загалом середня тривалість життя в Україні – 71,55 років. Статистичні дані щодо середньої тривалості життя в Україні за останні 5 років ілюструє таблиця 1.

Таблиця 1

Середня тривалість життя в Україні (2011-2015 р.р.) жінок та чоловіків

	2011	2012	2013	2014*	2015*
Україна	71,02	71,15	71,69	71,3	71,55
Чоловіки	65,98	66,11	66,55	66,6	66,9
Жінки	75,58	76,20	76,83	76,0	76,2

* – Без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим і м. Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції.

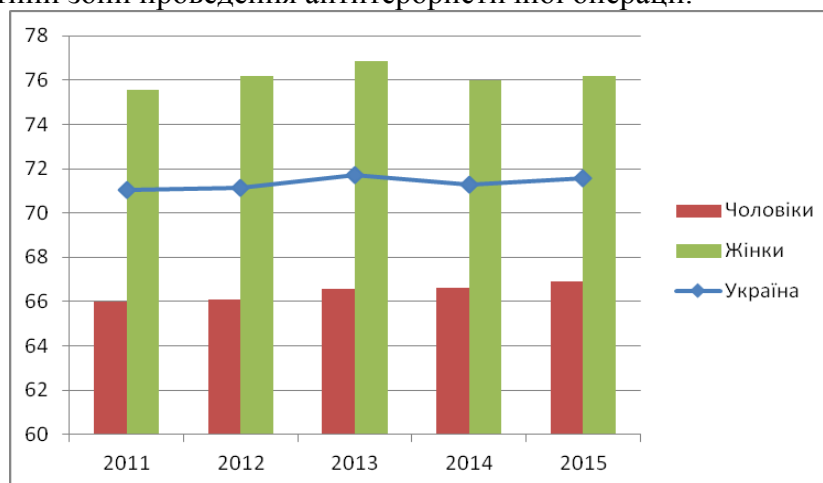

Рис. 2. Динаміка середньої тривалості життя чоловіків та жінок по Україні (2011-2015 р.р.)

Аналізуючи дану динаміку, яка відображена на рис. 2 можна зробити висновок, що за останні 5 років в Україні середня тривалість життя збільшилась, але незначною мірою як у чоловіків так і у жінок. Загалом по Україні середня тривалість життя у 2015 році порівняно з 2011 роком збільшилась на 0,5 років, це дуже незначний показник. Середня тривалість життя в Україні все ще залишається однією з найменших в Європі.

Згідно з прогнозами Інституту демографії та соціальних досліджень імені М.В.Птухи Національної Академії Наук України існує декілька підходів до визначення прогнозу щодо очікуваної тривалості життя в Україні: оптимістичний, середній та песимістичний. Дані прогнозу наведено в таблиці 2.

Таблиця 2

Демографічний прогноз щодо очікуваної тривалості життя чоловіків та жінок при народженні в Україні

	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
Середній варіант										
Чоловіки (роки)	66,9	68,0	69,4	70,2	70,9	71,6	72,2	72,8	73,3	73,9
Жінки (роки)	76,2	76,8	77,5	78,0	78,5	78,9	79,3	79,8	80,2	80,6
Песимістичний варіант										
Чоловіки (роки)	66,9	64,6	64,9	65,5	65,9	66,4	66,8	67,1	67,3	67,6
Жінки (роки)	76,2	74,5	74,7	74,9	75,2	75,5	75,8	76,0	76,3	76,5
Оптимістичний варіант										
Чоловіки (роки)	66,9	70,5	72,9	74,4	75,8	77,0	77,9	78,7	79,5	80,2
Жінки (роки)	76,2	78,6	80,1	81,2	82,0	82,7	83,3	83,8	84,3	84,8

Як видно з таблиці 2 середня очікувана тривалість життя в Україні до 2060 року в усіх варіантах буде збільшуватись, але не значною мірою. За оптимістичним варіантом вже у 2060 році даний показник серед чоловіків становитиме 80,2 роки, а серед жінок 84,8 роки. Натомість в песимістичному варіанті середня очікувана тривалість життя становитиме серед чоловіків всього 67,6 років, а у жінок – 76,5 років. Звичайно це дуже мало. Тому аби забезпечити встановлення оптимістичного варіанту на практиці державою повинно бути проведено ряд демографічних реформ, необхідна активна демографічна політика, яка б впливала на формування розширеного режиму відтворення населення, а також забезпечувала зміну кількісних і якісних параметрів у структурі населення, у темпах змін динаміки процесів народжуваності, смертності, сімейного складу.

Список літератури:

1. Офіційний сайт Комітету державної статистики України. Електронний ресурс - [Режим доступу].- www.ukrstat.gov.ua
2. Концепція демографічного розвитку України на 2015-2050 роки. – Електронний ресурс - [Режим доступу].- www.rada.gov.ua.